

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2024, sp. zn. 5 Tz 17/2024, ECLI:CZ:NS:2024:5.TZ.17.2024.1

Číslo: 22/2025

Právní věta:

I. Ochranné opatření zabrání věci podle § 101 odst. 1 nebo 2 tr. zákoníku lze uložit osobě odlišné od pachatele (zúčastněné osobě) jedině na návrh státního zástupce (viz rozhodnutí č. [26/2024](#) Sb. rozh. tr.).

II. Před rozhodnutím, jak naložit se zajištěnou věcí, není-li namístě ji vrátit, je třeba spolehlivě zjistit, komu věc náleží – jde-li o trestně odpovědného pachatele, jemuž je ukládán trest, pak v zásadě přichází v úvahu uložení trestu propadnutí věci, jde-li o osobu jinou, přichází v úvahu uložení ochranného opatření zabrání věci. Jde-li o věc zajištěnou oběti podvodu, která ji nabyla od pachatele při jejím podvodném prodeji v důsledku jím vyvolaného nebo využitého omylu, je třeba před rozhodnutím, jak s ní bude naloženo, posoudit, zda i nadále v době rozhodování soudu náleží podvedenému nabyvateli, anebo zda náleží pachateli v důsledku účinného uplatnění námitky neplatnosti oklamaným podle § 586 o. z., resp. § 40a obč. zák. (např. při současném uplatnění nároku v adhezním řízení na vydání bezdůvodného obohacení odpovídajícího podvodně vylákané kupní ceně).

III. Postup podle § 101 odst. 4 písm. a) tr. zákoníku spočívající v pozměnění věci (např. trvalé označení padělaného obrazu jako padělků) má z důvodu principu přiměřenosti přednost před uložením ochranného opatření zabrání věci (např. padělaného obrazu), je-li též způsobilý dosáhnout sledovaného účelu v podobě ochrany společnosti.

IV. Zrušení rozhodnutí napadeného stížností pro porušení zákona podle § 269 odst. 2 tr. ř. nepřichází v úvahu, pokud byl zákon porušen ve vztahu k osobě odlišné od obviněného.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.07.2024

Spisová značka: 5 Tz 17/2024

Číslo rozhodnutí: 22

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Ochranná opatření, Stížnost pro porušení zákona, Vrácení, vydání a další nakládání s věcmi důležitými pro trestní řízení, Zabrání věci

Předpisy: § 101 odst. 1 tr. zákoníku
§ 101 odst. 2 tr. zákoníku
§ 101 odst. 4 písm. a) tr. zákoníku

§ 230 odst. 1 tr. ř.
§ 269 odst. 2 tr. ř.
§ 586 o. z.
§ 80 odst. 1 tr. ř.
§ 81 odst. 1 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud z podnětu stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti České republiky jednak proti usnesení Okresního soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 8 T 188/2014, pro porušení zákona v neprospěch osob označených jako zúčastněných 1) J. Z.; 2) V. T.; 3) J. W.; 4) K. N.; 5) M. V.; 6) J. S.; 7) již zemřelého P. K.; 8) P. K.; 9) B. Ž.; 10) Z. S.; 11) J. G. a 12) Obce XY, a jednak proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2018, sp. zn. 6 To 355/2018, pro porušení zákona v neprospěch zúčastněné osoby J. Z., rozhodl podle § 268 odst. 2 tr. ř. tak, že pravomocným usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 8 T 188/2014, byl ohledně V. T., J. W., K. N., M. V., J. S., P. K., P. K., B. Ž., Z. S., J. G., Obce XY, a ohledně J. Z. ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2018, sp. zn. 6 To 355/2018, porušen zákon v ustanoveních § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku a § 230 odst. 2, 3 tr. ř. a ohledně J. Z. i v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. V trestním řízení vedeném u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 8 T 188/2014 byl rozsudkem ze dne 22. 9. 2015, který nabyl právní moci ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 2. 2016, sp. zn. 6 To 595/2015, odsouzen obviněný J. P. pro rozsáhlé falšování obrazů a jejich následný podvodný prodej dalším osobám, přičemž skutek pod bodem 1) byl posouzen jednak jako trestný čin porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění účinném do 31. 12. 2009, jednak jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zákona, ve znění účinném do 31. 12. 2009, a skutek pod bodem 2) jednak jako zločin padělání a napodobení díla výtvarného umění podle § 271 odst. 1, odst. 3 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoník“), a jednak jako zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku. Obviněný T. M. byl za skutek popsany pod bodem 3) uznán vinným přečinem křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 1 tr. zákoníku. Za to byly oběma obviněným uloženy tresty, bylo též rozhodnuto podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 tr. ř. o nárocích poškozených I. L. a J. Z. na náhradu škody. Dovolání obou obviněných byla odmítnuta usnesením Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2016, sp. zn. [5 Tdo 1231/2016](#) (k bližšímu popisu jednání obou obviněných, průběhu trestního řízení a obsahu odsuzujícího rozsudku lze odkázat na uvedené usnesení, které je stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu citovaná v tomto rozhodnutí volně přístupné v elektronické databázi rozhodnutí na internetových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz). Ústavní stížnost obviněného T. M. byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2017, sp. zn. [II. ÚS 680/17](#) (ohledně něj i dalších rozhodnutí Ústavního soudu lze odkázat na elektronickou internetovou databázi <https://nalus.usoud.cz/>).

2. V uvedeném trestním řízení vedeném po podání obžaloby u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 8 T 188/2014 byly mimo jiné též v přípravném řízení zajištěny předmětné obrazy, pro jejichž padělání a následný podvodný prodej byl uznán vinným obviněný J. P. Okresní soud v Ostravě si usnesením vynesným v hlavním líčení konaném dne 22. 9. 2015, v němž také vyhlásil shora označený odsuzující rozsudek, podle § 230 odst. 2 tr. ř. vyhradil veřejnému zasedání rozhodnutí o jejich

zabrání.

3. Okresní soud v Ostravě pak (po vyřízení opravných prostředků obviněných) ve veřejném zasedání svým usnesením ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 8 T 188/2014, uložil podle § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku ochranné opatření zabránění věci, a to obrazů včetně rámu zajištěných v průběhu trestního řízení odňatých I. L. a K. N., a vydaných J. Z., V. T., J. W., P. K. (vlastněných V. T.), J. S., již zemřelým P. K., P. K., B. Ž., Z. S., J. G. a Obcí V. K., s tím, že se jednalo o věci, jež byly získány trestným činem a náležely jiné osobě, na niž pachatel takovou věc převedl, nebo která je jinak nabyta. Zmíněné osoby byly označeny jako zúčastněné osoby.

4. Podané stížnosti I. L. a J. Z. proti uvedenému usnesení soudu prvního stupně ze dne 29. 8. 2018 byly usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2018, sp. zn. 6 To 355/2018, podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnuty jako nedůvodné.

5. Z podnětu ústavní stížnosti podané I. L. Ústavní soud svým nálezem ze dne 14. 11. 2019, sp. zn. [II. ÚS 807/19](#), ve výroku pod bodem I. rozhodl, že usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2018, sp. zn. 6 To 355/2018, v části, v níž byla zamítnuta stížnost I. L., a usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 8 T 188/2014, v části, ve které bylo rozhodnuto o zabránění věci, bylo porušeno právo I. L. na ochranu majetku podle č. 11 odst. 1 usnesení Předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práva a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Listina“). Výrokem pod bodem II. Ústavní soud tato rozhodnutí v uvedeném rozsahu zrušil.

6. Okresní soud v Ostravě poté (v návaznosti na zmíněný nálezn Ústavního soudu) usnesením ze dne 17. 6. 2020, sp. zn. 8 T 188/2014, rozhodl tak, že se (bod I. usnesení) podle § 80 odst. 1 tr. ř. I. L. vrací celkem 70 obrazů, včetně již oddělených dřevěných rámu, které mu byly odňaty dne 15. 10. 2013 při domovní prohlídce. Zároveň v bodě II. usnesení podle § 101 odst. 4 písm. c) tr. zákoníku I. L. uložil povinnost ve lhůtě 3 měsíců od převzetí obrazů vyznačit na každé plátno ze zadní strany na první pohled viditelným a čitelným způsobem olejovou barvou slova „FALZIFIKÁT VYTVOŘENÝ J. P.“; na každém plátně z přední strany viditelným způsobem přeškrtnout signaturu, a to způsobem a barvou korespondující s vyhotovenou signaturou konkrétního plátna a konečně soudu v uvedené lhůtě doložit fotodokumentaci o těchto změnách, jednak I. L. podle § 101 odst. 4 písm. d) tr. zákoníku uložil povinnost v případě převodu vlastnického práva k plátnům obrazů specifikovaných v bodě I. informovat nabyvatele výslovně o skutečnosti, že se jedná o falzifikáty.

7. Následně Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 8. 9. 2020, sp. zn. 6 To 223/2020, ke stížnosti I. L. (jako zúčastněné osoby) podle § 149 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. ř. usnesení Okresního soudu v Ostravě ze dne 17. 6. 2020, sp. zn. 8 T 188/2014, zrušil ve výroku pod bodem II. v části, již byla I. L. stanovena povinnost provést změnu pláten obrazů tak, že na každém plátně z přední strany bude viditelným způsobem přeškrtnuta signatura, a to způsobem a barvou korespondující s vyhotovenou signaturou konkrétního plátna. Krajský soud totiž vyslovil souhlas s argumentací stěžovatele a shledal povinnost přeškrtnout signaturu jako nepřiměřený zásah do uměleckého díla snižující jeho estetickou hodnotu s tím, že sledovaného cíle již bylo dosaženo označením pláten zezadu jako falzifikátů.

II.

Stížnost pro porušení zákona a vyjádření k ní

8. Dne 4. 3. 2024 podal ministr spravedlnosti podle § 266 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona proti pravomocným usnesením o zabránění věci ohledně zbývajících osob, jichž se týkala, tedy jednak proti usnesení Okresního soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 8 T 188/2014, jednak proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2018, sp. zn. 6 To 355/2018 (dále též jen

„napadená rozhodnutí“), neboť jimi byl porušen zákon v neprospěch 1) J. Z.; 2) V. T.; 3) J. W.; 4) K. N.; 5) M. V.; 6) J. S.; 7) již zemřelého P. K.; 8) P. K.; 9) B. Ž.; 10) Z. S.; 11) J. G. a 12) Obce XY, a to v § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku (jde-li o rozhodnutí soudu prvního stupně), a ohledně J. Z. též v § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. (jde-li o rozhodnutí soudu druhého stupně).

9. Ministr spravedlnosti v rámci odůvodnění podané stížnosti pro porušení zákona (po rekapitulaci dosavadního průběhu trestního řízení) primárně poukázal na skutečnost, že v téže trestní věci ohledně I. L. rozhodl Ústavní soud shora zmíněným náleznem ze dne 14. 11. 2019, sp. zn. [II. ÚS 807/19](#), jímž ohledně něj uvedená usnesení soudů nižších stupňů o zabrání věcí zrušil z důvodu porušení základních lidských práv, konkrétně práva na ochranu majetku podle čl. 11 odst. 1 Listiny. Stejná argumentace se podle stěžovatele přitom musí vztahovat i k ostatním osobám (označeným jako zúčastněné osoby), jimž byly též obrazy s rámy zabráný. I u nich totiž musí platit stejná argumentace, neboť skutkový i právní základ jejich případu je zcela shodný, i v jejich případě tak zabrání věcí je z hlediska testu proporcionality nepřiměřeným zásahem do jejich vlastnického práva, přičemž k dosažení sledovaného cíle by postačoval jiný postup, jako je trvalé a neměnné označení obrazů jako kopií, které by bylo způsobilé zabránit jejich opětovnému šíření jako falzifikátů. Stěžovatel proto považoval za nepochybné, že i ve vztahu k ostatním osobám bylo o zabrání věcí rozhodnuto v rozporu se zákonem, který tak u nich byl porušen v ustanovení § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku. V případě obviněného J. Z. pak byl stížnostním soudem (Krajským soudem v Ostravě) porušen zákon též v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř., protože jeho stížnost neměla být z uvedených důvodů zamítnuta.

10. K tomu ministr spravedlnosti doplnil, že i vyslovení jednoznačného porušení zákona v dané věci Nejvyšším soudem může mít význam, neboť může vylepšit pozici dotčených osob v občanskoprávním řízení o žalobě na vydání věci, eventuálně v řízení o náhradě škody způsobené nezákonným rozhodnutím podle zákona č. 88/1992 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem [míněn byl zjevně zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů].

11. Nadto však ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud shora označená napadená rozhodnutí zrušil, a to podle § 269 odst. 2 tr. ř. Byl si přitom vědom, že toto ustanovení v doslovném znění umožňuje rušit napadené rozhodnutí pouze v případě, že jím byl porušen zákon v neprospěch obviněného. Stejně tak si byl vědom dlouhodobé judikatury Nejvyššího soudu, že takový postup není možný v jiných případech porušení zákona v neprospěch osob odlišných od obviněného (svědků, obhájců, znalců apod.). Vyjádřil ovšem své přesvědčení, že je tak možno učinit i v případě porušení zákona v neprospěch jiné osoby odlišné od obviněného, nebude-li tím nijak dotčeno postavení obviněného. Na podporu svého výkladu se dovolával názoru obsaženého v pasáži označené jako *obiter dictum* v usnesení ze dne 2. 4. 2009, sp. zn. [I. ÚS 3009/08](#), kterou obsáhle citoval (Ústavní soud v ní srovnával odlišný a údajně rozporný výklad jinak shodných textů § 267 odst. 1 věty druhé tr. ř. a § 269 odst. 2 tr. ř., přičemž v prvním případě se stejný text má vztahovat i na jiné osoby, zatímco v druhém jen na obviněného). Kromě toho ministr spravedlnosti poukázal i na odlišný přístup, který zvolil Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 5. 12. 2012, sp. zn. [8 Tz 84/2012](#), publikovaném pod č. 64/2013 Sb. rozh. tr., v němž Nejvyšší soud (oproti předchozí aplikační praxi) právě v takovém případě z důvodu porušení zákona v neprospěch osoby odlišné od obviněného (zde obhájce) ustanovení § 269 odst. 2 tr. ř. využil a napadené rozhodnutí zrušil, a to dokonce nad rámec návrhu ministra spravedlnosti. Protože jde o otázku zásadního významu, navrhl ministr spravedlnosti, aby případně věc byla předložena velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu.

12. Vzhledem k výše uvedenému tak ministr spravedlnosti závěrem podané stížnosti pro porušení zákona navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným usnesením

Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2018, sp. zn. 6 To 355/2018, byl porušen zákon v neprospěch zúčastněné osoby J. Z., a to v ustanovení v § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř., a v řízení předcházejícím usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 8 T 188/2014, byl porušen zákon v neprospěch zúčastněných osob: 1) J. Z.; 2) V. T.; 3) J. W.; 4) K. N.; 5) M. V.; 6) J. S.; 7) již zemřelého P. K.; 8) P. K.; 9) B. Ž.; 10) Z. S.; 11) J. G. a 12) Obce XY, a to v ustanovení v § 101 odst. 2 písm. e) tr. ř. (míněn byl ovšem zjevně tr. zákoník). Současně ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil jak napadená rozhodnutí, tak i veškerá další rozhodnutí na ně obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a buď podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu v Ostravě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, anebo aby podle § 271 odst. 1 tr. ř. sám ve věci rozhodl.

13. K podané stížnosti pro porušení zákona se následně písemně vyjádřila státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství, která s podanou stížností pro porušení zákona vyjádřila souhlas. Argumentaci užitou ministrem spravedlnosti považovala za správnou, neboť byla opřena o shora označený nálezný Ústavního soudu ze dne 14. 11. 2023, sp. zn. [II. ÚS 807/19](#), v němž byl konstatován neústavní zásah do práva na ochranu majetku podle čl. 11 Listiny I. L., přitom situace u ostatních zúčastněných osob by měla být stejná. Souhlasila i s návrhem na zrušení obou napadených rozhodnutí a přikázáním věci k novému projednání a rozhodnutí soudu prvního stupně, popř. s návrhem, aby Nejvyšší soud rozhodl ve věci sám.

14. Žádná z dotčených osob (označených stěžovatelem jako zúčastněných) se k zaslané stížnosti pro porušení zákona sama ani prostřednictvím svých zmocněnců věcně nevyjádřila.

III.

Posouzení přípustnosti stížnosti pro porušení zákona a její projednání Nejvyšším soudem

15. Nejvyšší soud, který je příslušný k řízení o stížnosti pro porušení zákona (§ 266 odst. 1 tr. ř.), nejprve zjistil, že stížnost pro porušení zákona je přípustná, vyhovuje všem relevantním ustanovením trestního řádu, byla podána v souladu s § 266 odst. 1 tr. ř. na příslušném místě a k tomu oprávněnou osobou a splňuje všechny obligatorní obsahové náležitosti upravené v § 267 odst. 1 tr. ř.

16. Nebyla splněna žádná z alternativ uvedených v § 274 odst. 2 až 4 tr. ř. pro rozhodnutí v neveřejném zasedání (Nejvyšší soud nemohl rozhodnout žádným ze způsobů popsanych v § 274 odst. 2 či 3 tr. ř., neboť se stížnost pro porušení zákona vůbec netýkala obviněného, ani nezískal souhlas všech osob, které by mohly být jeho rozhodnutím přímo dotčeny, pro rozhodnutí v neveřejném zasedání ve smyslu § 274 odst. 4 tr. ř.). Z uvedeného důvodu k projednání stížnosti pro porušení zákona a rozhodnutí o ní nařídil ve věci veřejné zasedání, které se konalo dne 25. 7. 2024.

17. Veřejného zasedání se (kromě členů senátu a zapisovatelky jako protokolující úřednice) zúčastnila toliko státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství. Pověřený zástupce ministra spravedlnosti ani ostatní osoby, které by mohly být rozhodnutím dotčeny (tj. J. Z., V. T., J. W., K. N., M. V., J. S., P. K., B. Ž., Z. S., J. G., zástupce Obce XY a dědicové po zemřelém P. K., tedy H. K., P. Y. a M. K.), či jejich zmocněnci, se k veřejnému zasedání nedostavili, ač všichni o něm byli včas a řádně vyrozuměni. Proto bylo rozhodnuto, že veřejné zasedání bude konáno v jejich nepřítomnosti (neboť jejich přítomnost pro rozhodnutí nebyla nezbytná – srov. § 234 a § 274 odst. 1 tr. ř.). Ve veřejném zasedání byl k návrhu státní zástupkyně proveden jediný listinný důkaz, a to vyjádření Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, Územního pracoviště Ostrava, Odboru odloučeného pracoviště Frýdek-Místek, ze dne 17. 4. 2024, podle něž předmětné obrazy a oddělané rámy jsou skladovány v jejich prostorách a vyčkává se dalšího rozhodnutí, jakým způsobem s nimi naložit. Žádný jiný důkaz navrhován nebyl, ani Nejvyšší soud neměl potřebu další dokazování provádět. Nejvyšší soud tak mohl ihned rozhodnout tímto rozsudkem, jehož výrok ve veřejném zasedání vyhlásil a následně jej stručně ústně odůvodnil (podrobněji viz níže).

IV.

Posouzení důvodnosti stížnosti pro porušení zákona

18. Nejvyšší soud podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla ministrem spravedlnosti stížnost pro porušení zákona podána, a to v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadeným rozhodnutím předcházející, přičemž k vadám výroků, které nebyly stížností pro porušení zákona napadeny, přihlížel, jen pokud mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž byla podána stížnost pro porušení zákona. Na základě tohoto přezkoumání dospěl k závěru, že zákon v citovaných ustanoveních skutečně porušen byl, byť zčásti z jiných důvodů, než bylo stěžovatelem vytýkáno, navíc byl shledán vadným i jiný výrok soudu prvního stupně stížností pro porušení zákona nenapadený, který však měl zásadní vliv na správnost výroků napadených podaným mimořádným opravným prostředkem.

19. Nejprve je třeba odcitovat ustanovení, která měla být podle stěžovatele porušena, s čímž souhlasí i Nejvyšší soud, jakož i další s nimi související ustanovení trestního zákoníku a trestního řádu.

20. Podle § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku ve znění účinném v době rozhodnutí soudu prvního stupně (tj. ke dni 29. 8. 2018), které bylo třeba užít s ohledem na pravidla o časové působnosti trestních zákonů (viz § 3 odst. 2 tr. zákoníku), soud mohl uložit zabránění věci, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za trestný čin anebo která byla, byť jen zčásti, nabyta za věc získanou trestným činem nebo za věc tvořící odměnu za trestný čin, pokud hodnota věci, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za něj, není ve vztahu k hodnotě nabyté věci zanedbatelná, a pokud taková věc náleží jiné osobě, na kterou pachatel takovou věc převedl nebo která ji jinak nabyla. Později (s účinností od 1. 2. 2019 v důsledku změny provedené zákonem č. 287/2018 Sb.) došlo ke změně dikce návětí uvedeného ustanovení, a to ve spojitosti se zavedením nového výkladového ustanovení § 135b tr. zákoníku o výnosu z trestné činnosti (s odlišením bezprostředního a zprostředkovaného výnosu). Ve stížnosti pro porušení zákona (v návaznosti na citovaný nálezn Ústavního soudu ze dne 14. 11. 2023, sp. zn. [II. ÚS 807/19](#)) byl jako přiměřený preferován postup podle vyšších odstavců § 101 tr. zákoníku, konkrétně podle nynějšího odst. 4 (v době rozhodování soudu prvního stupně šlo o odst. 5), podle jehož písm. c) může soud místo zabránění věci uložit povinnost odstranit její označení nebo provést její změnu, případně písm. d) omezit dispozice s věcí, přičemž nebude-li taková povinnost ve stanovené lhůtě splněna, rozhodne o zabránění věci (viz nynější § 101 odst. 5, v době rozhodnutí soudu prvního stupně šlo o odst. 6).

21. Z trestního řádu je třeba připomenout předně ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř., podle nějž nadřízený orgán zamítne stížnost, není-li důvodná. Podle § 147 odst. 1 tr. ř. nadřízený orgán při rozhodování o stížnosti přezkoumá jednak správnost všech výroků napadeného usnesení, proti nimž může stěžovatel podat stížnost, a jednak řízení předcházející napadenému usnesení. Podle § 230 odst. 1 tr. ř. shledal-li soud u obžalovaného důvod k uložení ochranného opatření, může je uložit i bez návrhu státního zástupce. Podle § 230 odst. 2 tr. ř. soud vyhradí rozhodnutí o ochranném opatření veřejnému zasedání, jestliže potřebuje k rozhodnutí o ochranném opatření provést ještě další dokazování, které nemůže být provedeno ihned. Podle § 230 odst. 3 tr. ř. lze postupovat podle § 230 odst. 2 tr. ř. i tehdy, jestliže státní zástupce učinil návrh na zabránění věci nebo části majetku nenáležející obžalovanému. Zúčastněnou osobou se podle § 42 tr. ř. rozumí ten, komu byla věc zabráněna nebo podle návrhu má být zabráněna, není-li současně obviněným. Poškozeným je podle § 43 odst. 1 tr. ř. ten, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, nebo ten, na jehož úkor se pachatel trestným činem obohatil. Za poškozeného se však podle § 43 odst. 2 tr. ř. nepovažuje ten, kdo se sice cítí být trestným činem morálně nebo jinak poškozen, avšak vzniklá újma není způsobena zaviněním pachatele nebo její vznik není v příčinné souvislosti s trestným činem. Podle § 44 odst. 1 tr. ř. oprávnění poškozeného nemůže vykonávat ten, kdo je v trestním řízení stíhán jako spoluobviněný.

22. Na základě stížnosti pro porušení zákona Nejvyšší soud zkoumal, zda byl či nebyl porušen zákon tím, že soudy nižších stupňů rozhodly napadenými rozhodnutími o zabrání věci shora označeným osobám (a též I. L., jehož se ovšem toto rozhodnutí Nejvyššího soudu netýká, neboť ohledně něj byla napadená rozhodnutí již dříve zrušena shora několikrát zmíněným nálezem Ústavního soudu). Nejvyšší soud přezkoumal též stížnosti pro porušení zákona nenapadený výrok soudu prvního stupně ze dne 22. 9. 2015, kterým bylo rozhodnutí o zabrání věci vyhrazeno veřejnému zasedání, neboť jeho případná vada též mohla mít vliv na správnost výroků, proti nimž byla podána stížnost pro porušení zákona.

23. Přitom Nejvyšší soud zjistil, že primární vada, proč jsou nezákonné pozdější výroky o zabrání věci označeným osobám, spočívá právě v uvedeném procesním usnesení o vyhrazení rozhodnutí o zabrání věci veřejnému zasedání. Jak je patrné z protokolu o hlavním líčení ze dne 22. 9. 2015, bylo po ústním vyhlášení odsuzujícího rozsudku vyhlášeno usnesení, že si podle § 230 odst. 2 tr. ř. soud prvního stupně vyhrazuje rozhodnutí o zabrání ostatních zajištěných věcí (tj. předmětných obrazů a rámců) veřejnému zasedání. Toto rozhodnutí v protokolu o hlavním líčení, který pořizoval předseda senátu na základě diktátu (po rozhodnutí, že z hlavního líčení nebude pořizován zvukový záznam, aniž by však pro takový postup byly splněny zákonné podmínky), nijak blíže neodůvodnil (resp. takové odůvodnění nezaprotokoloval), jako procesní rozhodnutí je ani následně písemně nevyhotovil (zřejmě s tím, že postačí jeho plné uvedení v protokolu o hlavním líčení). Úvahy, jaké soud prvního stupně k takovému rozhodnutí vedly, tak zpětně nelze přezkoumat.

24. Nejvyšší soud však z obsahu trestního spisu zjistil, že státní zástupce v této věci nikdy nepodal návrh na uložení takové sankce, tedy ochranného opatření ve formě zabrání věci osobám označeným soudem prvního stupně za zúčastněné osoby (odlišných od obviněného). Návrh státního zástupce není součástí obžaloby, která navíc byla podávána ještě v době, kdy její obligatorní náležitostí nebyl návrh na uložení trestu ve smyslu § 177 písm. d) tr. ř., takový návrh neučinil ani bezprostředně před rozhodnutím soudu ve věci samé v závěrečné řeči ve smyslu § 216 odst. 2 tr. ř. přednesené v hlavním líčení konaném dne 16. 9. 2015 (tehdy žádal jen uložení trestu propadnutí věcí, tj. sankci ve formě uvedeného druhu trestu ukládanou obviněným jako označeným pachatelům trestné činnosti – viz č. I. 2062 trestního spisu), ani nikdy předtím. Má-li však být uložena trestní sankce osobě odlišné od obviněného, může tak učinit jedině soud, a to výlučně na návrh státního zástupce. Takový návrh je pro pozdější rozhodnutí soudu nezbytný (vychází se z principu *nemo iudex sine actore* a principu obžalovacího). To vyplývá z výkladu relevantních ustanovení trestního řádu, zejména pak ze srovnání textu ustanovení § 230 odst. 1 tr. ř. a § 230 odst. 2 a 3 tr. ř., ale i ze znění § 178 tr. ř. Takový návrh může státní zástupce učinit v rámci podané obžaloby (§ 178 odst. 1 tr. ř.), anebo i samostatně (viz § 178 odst. 2 tr. ř.), a to i v průběhu projednávání věci na základě podané obžaloby (např. v průběhu hlavního líčení, a to i v závěrečné řeči, nebo i mimo hlavní líčení). Tento výklad, který byl i dříve zastáván v odborné literatuře (srov. ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2900; shodně DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 302) i v judikatuře (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 24. 2. 1972, sp. zn. 6 Tz 3/72, které bylo uveřejněno pod č. 73 v sešitu č. 7 z r. 1972 Bulletinu Nejvyššího soudu ČSR, trestní část), byl v poslední době potvrzen trestním kolegiem Nejvyššího soudu schválením k publikaci usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 31. 3. 2022, sp. zn. [1 To 62/2021](#), které bylo uveřejněno pod č. 26/2024 Sb. rozh. tr. Také podle jeho právní věty je návrh státního zástupce nezbytnou podmínkou pro uložení ochranného opatření spočívajícího v zabrání věci nebo v zabrání části majetku osobě odlišné od obviněného. Přitom je to státní zástupce, kdo též musí jednoznačně označit osobu odlišnou od obviněného, již má být takové ochranné opatření uloženo, aby mohla být zachována její práva jako osoby zúčastněné ve smyslu rozhodnutí č. [28/2021-III](#). Sb. rozh. tr., přičemž může též uvést, že taková osoba není známa (viz rozhodnutí č. [23/2009](#) Sb. rozh. tr.), aby jí případně mohl být ustanoven opatrovník.

25. Již jen z tohoto důvodu nemohla být rozhodnutí o zabrání věci shora označeným osobám vynesena v souladu s právním řádem, protože státní zástupce nikdy nenavrhl jejich postižení touto sankcí, tedy ochranným opatřením ve formě zabrání věci.

26. Kromě toho v tomto případě zvolil soud prvního stupně další zákonem nepředvídaný procesní postup, když si (bez návrhu státního zástupce – viz výše) vyhradil rozhodnutí o zabrání věci veřejnému zasedání s tím, že za vlastníky těchto věcí (obrazů) považoval osoby, s nimiž do té doby počítal jako s poškozenými (a to alespoň s některými z nich – zejména s I. L., J. Z., jimž přiznal nárok na náhradu škody, a P. K.). Patrně to ale mělo platit i o dalších osobách, které byly podvedeny při koupi padělků obrazů, o něž v daném případě šlo. To je ovšem poměrně nevídané obrácení rolí těchto subjektů v tomtéž trestním řízení, v němž z vůle soudu se ze strany poškozených podporujících obžalobu staly opačnou stranou vystupující na straně obhajoby, a sice zúčastněnými osobami. Přitom o postavení určitého subjektu jako zúčastněné osoby, tj. toho, jehož věc nebo jiná majetková hodnota byla zabráná nebo podle návrhu má být zabráná (§ 42 odst. 1 tr. ř.), tj. uložením trestní sankce – ochranného opatření zabrání věci, rozhoduje výlučně státní zástupce, jak bylo shora uvedeno, neboť bez jeho návrhu na uložení takové osobě sankce v podobě zabrání věci (popř. zabrání části majetku) není její uložení vůbec možné. Podle Nejvyššího soudu je zároveň zásadně nemožné, aby v jedné a téže věci (u téhož skutku) vystupovala jedna a ta samá osoba v postavení poškozeného i zúčastněné osoby zároveň. Je pravdou, že takové pravidlo trestní řád výslovně neuvádí, neslučitelnost postavení řeší jen v kombinaci postavení poškozeného a spoluobviněného v § 44 odst. 1 tr. ř. (pomineme-li případy vyloučení orgánu činného v trestním řízení pro pochybnost o nepodjatosti podle § 30 tr. ř. či případy nemožnosti být obhájcem podle § 35 odst. 2 tr. ř.). Uvedené pravidlo je ale třeba v zásadě obdobně užít i na uvedený případ, protože zákonodárce zjevně v trestním řízení upřednostňuje uložení trestní sankce na základě návrhu státního zástupce jako veřejného žalobce od úplného vypořádání civilních sporů (ostatně v trestním řízení se nepřipouští ani takové instituty jinak běžné v civilním sporném řízení, jako jsou vzájemné návrhy či námitky započtení ve smyslu § 97 a § 98 o. s. ř.).

27. Protože státní zástupce nikdy nenavrhl, aby těmto osobám, v jejichž prospěch byla podána stížnost pro porušení zákona, byla zmíněná trestní sankce v podobě ochranného opatření ve formě zabrání věci uložena, nemohly být považovány za zúčastněné osoby, a to navíc již jen proto, že v daném případě vystupovaly jako poškození, kterým tímtož skutkem (podvodným jednáním obviněných) byla způsobena škoda.

28. Především ale z výše nastíněného postupu soudu prvního stupně vyplývá, že si soud prvního stupně (ovšem ani později soud druhého stupně, a bohužel zřejmě pak posléze ani Ústavní soud ohledně I. L.) vůbec neujasnil, kdo je vlastníkem zajištěných věcí (padělaných obrazů) a jaká ustanovení kterého právního předpisu občanského práva hmotného se na daný případ užila. Jak bylo shora nastíněno, jednou ze zákonných podmínek pro uložení ochranného opatření v podobě zabrání věci podle § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku je i konstatování, že zabíraná věc „náleží“ jiné osobě (odlišné od pachatele), na kterou pachatel takovou věc převedl (popř. která ji jinak nabyla). Taková od pachatele (v řízení vystupujícího jako obviněný) odlišná osoba (v řízení pak v postavení zúčastněné osoby) musí být označena jako vlastník (majitel) věci, popř. osoba, která věc (např. *res extra commercium*) drží a fakticky s ní nakládá jako s vlastní.

29. Soudy nižších stupňů se však v tomto trestním řízení vážně nezabývaly otázkou, komu zajištěné věci (obrazy a rámy) v době jejich rozhodování náleží, tedy kdo k nim má vlastnické právo, k tomu nevedly vlastně žádné úvahy (za něž ani nelze považovat položení si této otázky soudem druhého stupně v odůvodnění jeho rozhodnutí, pokud na ni nedal žádnou odpověď). Soudy ani nežádaly po stranách nezbytné jednoznačné vyjádření v tomto ohledu, pouze bez dalšího vycházely z faktického stavu držby věcí v době jejich zajištění, aniž by zohlednily způsob, jakým se věc dostala do jejich dispozice (viz níže případ J. W.), a především další vývoj událostí, zejména pak kroky jednotlivých

podvedených osob a jejich civilněprávní důsledky. Ničím z toho se doposud žádný ze soudů nezabýval, jen soud druhého stupně v odůvodnění svého usnesení ze dne 15. 11. 2018, sp. zn. 6 To 355/2018, si položil otázku, zda vůbec na „zúčastněné osoby“ I. L. a J. Z. přešlo vlastnické právo k obrazům s ohledem na znění tehdy platného a účinného § 39 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „obč. zák.“), aniž by ovšem na ni dal jakoukoliv odpověď (k řešení viz níže). Vyšel pak z toho, že věci uvedeným osobám (označeným jako „zúčastněné“) náležely, protože potvrdil rozhodnutí o tom, že se jim zabírají. Přitom je třeba si uvědomit, že v daném případě měly osoby, u nichž byly předmětné obrazy s rámy zajištěny, (zpravidla – viz níže) nabýt tyto věci skutkem kvalifikovaným jako trestný čin podvodu, přičemž měly nabývat těchto věcí v omylu vyvolaném obviněnými (omyl se měl týkat podstatné vlastnosti spočívající v přesvědčení o pravosti obrazů, což mimo jiné ovlivňovalo jejich vůli je vůbec pořídit, jakož i kupní cenu). Při posouzení této otázky je třeba vycházet z předpisů občanského práva, jak bude rozvedeno níže.

30. Soudy nižších stupňů rozhodovaly v době platnosti a účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“), který je účinný od 1. 1. 2014. Ke skutku, který byl obviněným v tomto řízení kladen za vinu a který spočíval v podvodném prodeji falzifikátů děl valašských mistrů, však podle skutkových zjištění soudů nižších stupňů docházelo před uvedeným datem (a to v letech 2007 až 2013), tedy za účinnosti předchozího občanského zákoníku (zákona č. 40/1964 Sb. – obč. zák.). Platí zásada, že podle nového občanského zákoníku se posuzují práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti (§ 3028 odst. 1 o. z.), což platí i pro právní poměry týkající se práv věcných, avšak jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (o. z.), se posuzují podle dosavadních právních předpisů (§ 3028 odst. 2 o. z.). Nestanoví-li nový občanský zákoník výslovně jinak nebo nedohodnou-li se na tom strany, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy (§ 3028 odst. 3 o. z.). Z posledně citovaného odstavce výchozího přechodného ustanovení vyplývá, že závazkový právní vztah mezi prodávajícím a kupujícím a práva a povinnosti z něj plynoucí se mají řídit dosavadními právními předpisy, tedy podle předchozího občanského zákoníku (jak ovšem bude poukázáno dále, věcně se v těchto případech úprava nijak neměnila).

31. Při posuzování platnosti či neplatnosti právního úkonu (jak se dříve právní jednání nazývalo) bylo tedy třeba postupovat podle zákona účinného v době, kdy k právnímu úkonu došlo. Soud druhého stupně, jak bylo shora uvedeno, vznesl otázku, zda převod padělků obrazů byl platný či naopak neplatný podle § 39 obč. zák., nedal však na tuto otázku žádnou odpověď a dále se vlastnickým právem nezabýval. K tomu je třeba uvést, že podle § 39 obč. zák. se považoval za neplatný takový právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporoval zákonu nebo jej obcházel anebo se přičil dobrým mravům. Názorový směr, že právní úkon (právní jednání), kterým byl spáchán trestný čin podvodu, je vždy absolutně neplatný podle § 39 obč. zák. pro rozpor se zákonem (i dobrými mravy), se ovšem v judikatuře ani nauce neprosadil. Podvodná jednání totiž s ohledem na výslovnou zákonnou úpravu obsaženou v § 40a a § 49a obč. zák. mohla vést toliko k tzv. relativní neplatnosti právního úkonu, tedy tento právní úkon se považoval za platný, pokud se ten, kdo je takovým úkonem dotčen, neplatnosti právního úkonu nedovolal (právo dovolat se neplatnosti se přitom promlčuje v obecné tříleté promlčecí době běžící od okamžiku, kdy mohlo být vykonáno poprvé). Neplatnosti se však nemůže dovolat ten, kdo ji sám způsobil (aplikuje se stará římskoprávní zásada, že nikdo nemůže mít prospěch z vlastní nepoctivosti – *nemo turpitudine suam allegare potest*). Podle § 49a obč. zák., které bylo do občanského zákoníku zavedeno jeho novelizací provedenou zákonem č. 509/1991 Sb., s účinností již od 1. 1. 1992, je právní úkon neplatný, jestliže jej jednající osoba učinila v omylu, vycházejícím ze skutečnosti, jež je pro jeho uskutečnění rozhodující, a osoba, které byl právní úkon určen tento omyl vyvolala nebo o něm musela vědět. Právní úkon je rovněž

neplatný, jestliže omyl byl touto osobou vyvolán úmyslně. Omyl v pohnutce právní úkon neplatným nečiní. Uvedená neplatnost je ovšem jen relativní ve smyslu § 40a obč. zák., do něž bylo uvedené ustanovení § 49a obč. zák. od počátku své existence zařazeno, tedy této neplatnosti se musí poškozený účastník právního vztahu založeného na omylu dovolat vznesením námítky neplatnosti. Dokud se této neplatnosti nedovolá, považuje se úkon za platný (poškozený totiž může mít zájem na plnění ze smlouvy, byť ji uzavřel v omylu o podstatné okolnosti). Podle zcela majoritního názoru má ustanovení § 49a obč. zák. (ve spojitosti s § 40a obč. zák.) přednost před ustanovením § 39 obč. zák. (na základě principu speciality – *lex specialis derogat legi generali*).

32. Důvod a smysl této konstrukce je spatřován v tom, že osoba jednající v omylu úmyslně vyvolaném druhou smluvní stranou může mít zájem na plnění z takové smlouvy (např. kvůli výhodnému úroku, který byl ve smlouvě o půjčce sjednán), přičemž občanský zákoník by v tomto směru měl nechat na uvážení poškozeného, zda bude chtít, aby bylo uplatněno ustanovení na jeho ochranu v podobě (relativní) neplatnosti úkonu s následným vymáháním bezdůvodného obohacení, nebo aby nadále uplatňoval a vymáhal plnění ze smlouvy, k němuž se druhá smluvní strana (pachatel) zavázala, popř. uplatnil jiné zákonné nároky plynoucí z vadného plnění protistrany. Nebylo by přitom správné, aby zákonodárce primárně poskytoval ochranu neuváženým krokům a slibům té smluvní strany, která jedná nekale, nemravně, využívá omylu druhé smluvní strany, který případně dokonce sama úmyslně vyvolala (uplatnění absolutní neplatnosti, k níž by soud přihlížel *ex officio*, tj. z úřední povinnosti, by přitom takový důsledek fakticky znamenal). Také se na podporu uvádí, že k definičním znakům právního státu patří princip právní jistoty a ochrany důvěry účastníků právních vztahů v právo, jejichž součástí je rovněž respektování zásady *pacta sunt servanda*, že přijetím názoru o absolutní neplatnosti by se narušovala právní jistota účastníků smluv, zhoršovalo by se postavení druhé smluvní strany jednající v omylu, která by neměla na výběr, jakého plnění chce dosáhnout (zda ze smlouvy či z deliktu), ač sama nic neporušila.

33. Shora nastíněný přístup byl zaujat jak v odborné literatuře (viz například ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. Občanský zákoník I. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 435; FIALA, J., KINDL, M. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009 – k § 49a, cit podle systému ASPI), tak i v soudní judikatuře, jak bude rozvedeno níže.

34. Také podle judikatury není smlouva právním úkonem absolutně neplatným jen proto, že poškozený jednal v omylu úmyslně vyvolaném druhou smluvní stranou – pachatelem trestného činu podvodu, a to ani podle § 37 odst. 1 obč. zák. z důvodu, že pachatel právní úkon neučinil vážně, ani podle § 39 obč. zák. z důvodu, že takový úkon svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu (nejméně trestnímu zákoníku) nebo jej obchází anebo se přičí dobrým mravům, neboť před uvedeným ustanovením musí dostat přednost výslovná právní úprava obsažená v § 49a obč. zák. ve spojení s § 40a obč. zák. (jinak by byla nesmyslná a obsolentní). K tomu dospěl Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 18. 4. 2006, sp. zn. [21 Cdo 826/2005](#), který byl uveřejněn pod č. 36/2008 Sbírky rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu v řadě civilní (dále jen Sb. rozh. obč.). Od tohoto přístupu, který byl hojně následován v další rozhodovací praxi Nejvyššího soudu (přehled podává odůvodnění rozhodnutí pod č. [70/2011](#) Sb. rozh. obč.) a akceptován byl i Ústavním soudem (např. v usnesení ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. [I. ÚS 384/2005](#)), se posléze excesivně odchýlil jeden senát Nejvyššího soudu ve svém usnesení ze dne 29. 5. 2007, sp. zn. [30 Cdo 2705/2006](#), v němž se Nejvyšší soud dovolával dřívějšího rozhodnutí č. [30/2005](#) Sb. rozh. obč., kterým ovšem byl řešen značně odlišný případ absolutní neplatnosti kupní smlouvy uzavřené přes zákaz soudu vyslovený usnesením o nařízení výkonu rozhodnutí, toto rozhodnutí tak lze považovat za vybočení z konstantní judikatury k dané otázce. V reakci na něj proto byla při řešení další obdobné věci předložena tato otázka k posouzení velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššímu soudu, který se svým rozsudkem ze dne 8. 12. 2010, sp. zn. [31 Cdo 3620/2010](#), jenž byl posléze uveřejněn pod č. 70/2011 Sb. rozh. obč., jednoznačně přihlásil k dříve zaujatému názoru, že smlouva, při jejímž uzavření jeden

z účastníků úmyslně předstíral určitou vůli se záměrem, aby tím vyvolal u druhého účastníka omyl nebo aby tím využil jeho omylu, není neplatná podle ustanovení § 37 odst. 1 obč. zák. pro nedostatek vážné vůle nebo podle ustanovení § 39 obč. zák. pro rozpor se zákonem, a že podvodné jednání jednoho z účastníků smlouvy při jejím uzavření je důvodem neplatnosti smlouvy podle ustanovení § 49a obč. zák., jehož se může úspěšně dovolat jen druhý účastník smlouvy (§ 40a obč. zák.). Jinak ovšem v případech, je-li původcem psychického donucení (bezprávné výhrůžky) třetí osoba (a nikoliv druhý účastník smlouvy), je takto „vynucený“ právní úkon absolutně neplatný pro nesvobodu vůle jen tehdy, jestliže druhý účastník smlouvy o existenci tohoto psychického nátlaku nejen věděl, ale též jej využil. Poukázat lze dále na přesvědčivé odůvodnění tohoto rozsudku, z něhož byla čerpána argumentace uvedená shora a na nějž posléze navázala i jednotná soudní judikatura, která se v dané otázce nezměnila ani po rekodifikaci občanského práva. Pro úplnost je možno uvést, že předchozí rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2009, sp. zn. [31 Cdo 135/2007](#), uveřejněný se stejnými právními větami pod č. 28/2010 Sb. rozh. obč., vyneseny v téže věci, byl zrušen nálezem pléna Ústavního soudu ze dne 7. 9. 2010, sp. zn. [Pl. ÚS 34/2009](#), který byl uveřejněn ve svazku 58 pod č. 187/2010 na s. 647 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, neboť tímto obecné soudy neposkytly v daném případě dostatečnou ochranu třetím osobám. Ovšem v téže věci později znovu rozhodl Nejvyšší soud ve shodě se svým předešlým závěrem již zmíněným citovaným rozhodnutím č. [70/2011](#) Sb. rozh. obč., které již zrušeno nebylo. Tohoto rozhodnutí a jeho publikovaných právních vět se dovolává i recentní soudní judikatura při výkladu současného občanského zákoníku (viz například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2020, sp. zn. [33 Cdo 3/2020](#), nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2023, sp. zn. [29 Cdo 3197/2022](#)).

35. S ohledem na rozhodování za účinnosti jiné právní úpravy (viz výše), je možno doplnit, že na podstatě zmíněného přístupu k posouzení jednání učiněného v omylu jako relativně neplatného ničeho nezměnil ani nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.). Poukázat je třeba především na § 583 o. z., podle něž je právní jednání neplatné, jednal-li někdo v omylu o rozhodující okolnosti a byli v omyl uvedeni druhou stranou. Neplatné je právní jednání také v omylu vyvolaném lstí, třebaže se omyl týká jen vedlejší okolnosti (§ 584 odst. 2 o. z.). V daném případě by přitom šlo jednak o podstatný omyl o rozhodující okolnosti, zda je obraz pravý či jde o padělek, jednak o omyl vyvolaný lstí (u něž platí totéž i pro případ omylu o vedlejší okolnosti). Následky takové neplatnosti plynou především z § 586 o. z., podle jehož prvního odstavce může vznést námitku neplatnosti jen osoba, na ochranu jejíhož zájmu byla neplatnost právního jednání stanovena, podle druhého odstavce se však právní jednání považuje za platné, pokud oprávněná osoba neplatnost právního jednání nenamítla. I nadále se tak počítá s tím, že relativně neplatná jsou právní jednání učiněná v omylu, včetně omylu vyvolaného lstí (§ 583 a § 584 o. z.), přičemž v případě omylu je neplatnost stanovena v zájmu mylícího se účastníka a je tak na něm, aby se poté, co zjistí skutečný stav věci, rozhodl, zda chce být právním jednáním vázán. Dovolá-li se dotčená osoba neplatnosti právního jednání, zanikají *ex tunc* (od počátku) jeho právní následky, odpadá tak i důvod na jeho základě poskytnutých plnění, která je třeba jako bezdůvodné obohacení vrátit – bylo-li poskytnuto po právním jednání a před vznesením námitky neplatnosti, jde o bezdůvodné obohacení získané plněním z právního důvodu, který odpadl, bylo-li plněno po uplatnění námitky neplatnosti, jde o plnění bez právního důvodu, jak vyplývá z § 2991 odst. 2 o. z. (často se však mezi uvedenými variantami nerozlišuje a v obou případech se považuje plnění za poskytnuté bez právního důvodu). Pokud však námitka neplatnosti nebyla oprávněnou osobou uplatněna, popř. došlo ke konvalidaci či dodatečnému schválení jednání, jsou veškerá plnění na jeho základě poskytnutá po právu, neboť právní jednání strany i nadále zavazuje, poskytnuté plnění tak není bezdůvodným obohacením (srov. též § 574 o. z. a preferenci platnosti před neplatností právního jednání). K celému z odborné literatury viz např. HANDLAR, J. § 586 (Relativní neplatnost). In: LAVICKÝ, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1884 a násl.; BERAN, V. § 583 a § 586. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023 (citováno

podle právního systému beck-online.cz); ZUKLÍNOVÁ, M. § 583 a § 586. In: ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. (§ 1 až 654). 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020 (citováno podle právního systému ASPI).

36. Lze tak uzavřít, že v souladu s výslovným zněním příslušných ustanovení občanského zákoníku a jejich výkladem v odborné literatuře i ustálené judikatuře, je právní úkon učiněný poškozeným trestným činem v důsledku omylu úmyslně vyvolaném pachatelem trestného činu podvodu toliko relativně neplatný, záleží pak na postoji poškozeného, zda se neplatnosti dovolá, či naopak nedovolá, a zda bude či nebude trvat na plnění ze smlouvy, kterou s pachatelem podvodu uzavřel, ať z důvodu, že pachatelem slíbené plnění je pro poškozeného výhodné a má na něm zájem (to ovšem může být v případech podvodu časté či dokonce typické, protože příslib plnění pro ně zpravidla byl důvodem, pro který poškození na uzavření smluv s pachatelem podvodu přistoupili – např. v případě smlouvy o půjčce s vysokým úrokem) nebo právě naopak (např. právě v případě kupní smlouvy s deklarací mimořádných rozhodných vlastností prodávané věci). Dojde-li k řádnému uplatnění námitky neplatnosti, právní úkon se považuje za neplatný od počátku (*ex tunc*) a plnění poskytnutá na jeho základě mají být jako bezdůvodné obohacení vrácena.

37. Soudy nižších stupňů se s ohledem na výše uvedené měly zabývat otázkou, zda převody padělků obrazů lze i nadále považovat za platné právní úkony mezi prodávajícím a kupujícím, tedy zda platně došlo k převodům vlastnického práva či nikoli. Pokud pak nabyvatelé obrazů, kteří je kupovali přímo od obviněného J. P., posléze vystupovali v trestním řízení jako poškození z důvodu podvodu tohoto obviněného spáchaného při uzavírání kupních smluv a uplatňovali nárok na náhradu škody, resp. mnohem spíše na vydání bezdůvodného obohacení, a to ve výši odpovídající celé zaplacené kupní ceně, bylo by z toho možno dovodit, že se dovolávali neplatnosti právních úkonů spočívajících uzavření smlouvy o koupi oněch obrazů posléze označených za padělky. Toto stanovisko u poškozených I. L., J. Z. a P. K. však zřejmě nebylo důsledně ověřováno, k jejich nároku též nebyla vedena vlastně žádná právní argumentace, a to ani soudem prvního stupně v odsuzujícím rozsudku ze dne 22. 9. 2015, č. j. 8 T 188/2014-2080, ani soudem druhého stupně v usnesení o zamítnutí odvolání proti odsuzujícímu rozsudku ze dne 16. 2. 2016, č. j. 6 To 595/2015-2148 (s ohledem na obsahové zaměření námitek obviněných to ani nebylo přezkoumáváno ani Nejvyšším soudem v řízení o dovolání obviněných). Z uvedených rozhodnutí soudů nižších stupňů je jen patrné, že soudy považovaly za prokázanou „škodu“ ve výši odpovídající zjištěné kupní ceně obrazů, u nichž byl shledán jejich podvodný převod na kupující, za tuto škodu byl shledán odpovědným obviněný J. P., a proto mu bylo uloženo ji relutárně nahradit. Obviněnému T. M. bylo uloženo nahradit škodu odpovídající částce, kterou poškození vyplatili za nepravdivé znalecké posudky (což se řešení otázky platnosti či neplatnosti kupní smlouvy, a tím i převodu vlastnického práva k obrazům netýká). Kupující, který byl při sjednávání kupní smlouvy úmyslně uveden v omyl, měl možnost se rozhodnout, zda bude trvat na platnosti kupní smlouvy či nikoli, tj. zda uplatní či neuplatní námitku neplatnosti podle § 40a obč. zák. (viz výše). Pokud ji uplatnil, smlouva se od počátku (*ex tunc*) zrušila, v takovém případě měly strany podle § 451 odst. 1, 2 obč. zák. povinnost vydat si, co si na základě takového neplatného právního úkonu dosud plnily, neboť jde o bezdůvodné obohacení v podobě majetkového prospěchu získaného plněním z neplatného právního úkonu. Pokud by se však poškození rozhodli trvat na platnosti kupní smlouvy, nemohli by úspěšně uplatňovat nárok na vrácení celé kupní ceny za prodané věci (padělky obrazů), nejvýše by mohli uplatňovat nároky plynoucí z vad poskytnutých plnění na základě kupní smlouvy ve smyslu § 499 a násl. obč. zák., především pak (vedle odstoupení od smlouvy, což by mělo stejné důsledky jako uplatnění námitky neplatnosti) nárok na přiměřenou slevu z kupní ceny, jak vyplývá z § 507 odst. 1 obč. zák. (obviněný neprodával věci v obchodě, tudíž se neužije speciální ustanovení § 622 odst. 3 obč. zák.). Výše přiměřené slevy se však rozhodně (z povahy věci) nemůže rovnat výši zaplacené kupní ceny (neboť by nešlo o slevu, tedy snížení kupní ceny, ale o její vrácení).

38. V tomto případě se tedy bylo třeba řídit dřívější právní úpravou občanského zákoníku a přihlídnout k tomu, že podle § 40a obč. zák. je oprávněným dovolat se relativní neplatnosti ten, kdo je takovým úkonem objektivně dotčen a zároveň omyl nevyvolal. Relativně neplatné je právní jednání, jehož platnost nebo neplatnost záleží na tom, zda dotčená osoba tuto neplatnost právně relevantním způsobem uplatní. Jestliže ji však uplatní, hledí se na právní jednání jako na neplatné *ex tunc*. Od vznesení námitky neplatnosti je možno též považovat právní úkon za neplatný, od tohoto okamžiku lze uvažovat též o bezdůvodném obohacení stran neplatného smluvního ujednání v závislosti na tom, co si vzájemně plnily. V opačném případě (pokud se dotčená strana neplatnosti nedovolala) je však z hlediska soukromoprávního třeba hledět na právní úkon (resp. právní jednání) učiněný v omylu jako na platný, nebyla-li poškozeným neplatnost namítnuta, nejde tedy o jednání (úkon) neplatný, strany tak má i nadále zavazovat.

39. Poškození trestným činem podvodu si tak měli ujasnit, jaká práva vlastně chtějí uplatňovat, zda chtějí trvat na platnosti převodu vlastnického práva k padělaným obrazům, anebo zda na takové kupní smlouvě nadále netrvali a vznášejí námitku jejich neplatnosti s tím, že si strany vrátí vše, co si dosud plnily (popř. zda od kupní smlouvy odstoupí pro vady dodané věci, což by ale mělo fakticky stejné důsledky z důvodu zrušení smlouvy *ex tunc* s povinností vrátit si dosud poskytnutá plnění). Buď tak poškození mohli po druhé smluvní straně (tj. obviněném J. P.) žádat vrácení celé kupní ceny (buď proto, že se dovolali neplatnosti kupní smlouvy, anebo od ní případně pro vady dodané věci odstoupili), anebo se mohli domáhat vydání obrazů jako jejich majetku. Oprávněné ovšem nemohou být oba nároky najednou. Ani poškozený podvodným jednáním (podvedený) totiž na něm nemůže vydělat tak, že bude mít nárok jak na vrácení všeho, co on sám poskytl, a zároveň i na ponechání slíbeného a dodaného plnění druhou stranou (podvodníkem). Byl-li tak J. Z. přiznán v adhezním řízení nárok na zaplacení částky ve výši odpovídající celé jím zaplacené kupní ceně za nabyté padělané obrazy, nemůže oprávněně požadovat vrácení obrazů jako jejich vlastník, když svými vznesenými žalobními nároky, jimž bylo vyhověno, deklaroval, že se nadále kupními smlouvami necítí být vázán, tedy buď proto, že je považuje za neplatné, anebo proto, že odstoupil od kupních smluv - v obou případech by neměl být nadále považován za vlastníka těchto obrazů, které mu tak neměly být ani vráceny, ani mu neměly být zabírány (v úvahu pak skutečně připadal trest jejich propadnutí, který by byl uložen obviněnému J. P., jak též důvodně navrhoval státní zástupce). K tomu ovšem bylo namísto vyjasnit si pozice a stanoviska smluvních stran v řízení ve věci samé.

40. K tomu je možno jen připomenout, že v trestním řízení v adhezním výroku je možno přiznat jen plnění z deliktu, resp. quasideliktu (náhrada škody, nemajetkové újmy či vydání bezdůvodného obohacení, vždy však jen v penězích), nikoli však plnění ze smlouvy (např. povinnost zaplatit dluh plynoucí ze smlouvy se smluvním úrokem). Již jen z toho plyne, že těm poškozeným, kteří v této věci uplatnili nárok na náhradu škody, resp. spíše na vydání bezdůvodného obohacení v podobě zaplacené kupní ceny za padělané obrazy, nemohlo být přiznáno např. právo na plnění z titulu slevy na kupní cenu ve smyslu § 507 odst. 1 nebo § 622 odst. 3 obč. zák., pokud někteří obrazy nakoupili v obchodě, kam je prodal obviněný J. P. [srov. též současný § 2106 odst. 1 písm. c) o. z.].

41. Jen pro úplnost je možno dodat, že podle judikatury (viz zejména rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 1999, sp. zn. 24 Cdo 192/98, uveřejněný v časopise Právní rozhledy, č. 10/1999, s. 548; rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. [29 Cdo 2517/2010](#), uveřejněný č. C 10539 ve svazku 15 Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2011) k uplatnění námitky relativní neplatnosti postačí, je-li zřejmé, že pro vadu právního jednání, která má za následek relativní neplatnost, nechce být jednající, který námitku uplatňuje, vázán, přičemž je nerozhodné, zda svou neplatnost považuje za absolutní či relativní.

42. Soudy nižších stupňů si tak měly ujasnit (a to případně po potřebném poučení, a to i v trestním řízení, jakkoliv se v něm neuplatní ustanovení občanského soudního řádu o poučovacích povinnostech a břemenu tvrzení a břemenu důkazním), zda poškození námitku neplatnosti vznášejí,

resp. zda nechtějí být nadále vázáni podvodnou smlouvou, kterou byli poškozeni, či naopak zda i nadále trvají na platnosti smlouvy a chtějí si uchovat dosud poskytnutá plnění, a to dříve, než rozhodly o uplatněných nárocích na náhradu škody, resp. spíše na vydání bezdůvodného obohacení odpovídajícího celé zaplacené kupní ceně za prodané padělky obrazů (viz k tomu připojení poškozených s jejich nároky k trestnímu řízení, jak též zazněly na počátku hlavního líčení – viz zejména č. l. 1812 až 1824 trestního spisu, některá připojení poškozených však zůstala soudem prvního stupně opomenuta – viz níže). To platí především u poškozených, kteří uplatňovali v tomto trestním řízení nárok na náhradu škody, resp. vydání bezdůvodného obohacení, a to především v případě J. Z. (podobně i I. L., jehož se ovšem toto rozhodnutí netýká), šlo-li o zaplacenou kupní cenu za padělky obrazů, které jim byly v průběhu trestního řízení zajištěny. Ovšem i v případě ostatních dotčených osob, jimž byly prodány (či jinak převedeny) obrazy, které jim byly posléze zajištěny, bylo namístě se vážně touto otázkou zabývat, neboť i takoví nabyvatelé mohli uplatnit námitku neplatnosti (popř. od kupní smlouvy z důvodu vadného plnění odstoupit), takže by na ně platně nebylo vlastnické právo k předmětným obrazům převedeno (resp. tento nabývací titul by se od počátku zrušil) a padělané obrazy by jim nemohly být zabráný. Tak tomu bylo podle vyjádření zaslaného Nejvyššímu soudu v reakci na žádost o udělení souhlasu s konáním neveřejného zasedání nejméně v případě poškozeného P. K., který podle svého vyjádření považuje záležitost za vyřízenou tím, že mu prodávající (ve starožitnostech v Ostravě) vrátil kupní cenu po předložení potvrzení, že prodaný obraz byl falzem (to poškozený též předem avizoval při podání vysvětlení).

43. Nejméně v případě těchto označených osob (J. Z. a P. K.) je tak s ohledem na výše uvedené vážná pochybnost o tom, že byly v době rozhodování soudů nižších stupňů o zabránění věcí jejich vlastníky. Vlastníkem zabraného obrazu ale zřejmě nebyl ani J. W., u něhož byl zajištěn obraz, za který podle svých slov nic neplatil, protože jej jen přijal tzv. do komise, neboli právně posouzeno pouze uzavřel s obviněným J. P. příkazní (komisionářskou) smlouvu, a sice smlouvu o obstarání prodeje věci podle § 737 obč. zák., při níž věc (obraz) nadále zůstává ve vlastnictví objednatele služby (tj. J. P.). Stejně tomu tak může být i v případě ostatních poškozených, u nichž nebyla věnována náležitá pozornost tomu, jak se obraz dostal do jejich dispozice, případně co bylo nabývacím titulem a zda případně neodpadl. Tak nebylo nijak ověřováno stanovisko např. u poškozených B. Ž., Z. S., či J. G., popř. u Obce XY.

44. Zřejmě jinak tomu ovšem bylo v případě poškozeného P. K., který při podání vysvětlení dne 11. 6. 2014 uváděl, že si byl vědom možnosti, že obrazy nejsou originály, čemuž též odpovídala jejich kupní cena, že je pořizoval s tím, že může jít o kopie, jež jsou součástí větší sbírky, v níž by mohly být originály, k nimž by se rád dostal, a že proto považuje vynaloženou částku za adekvátní a ani ji nežádá nahradit. Podobně se za vlastníka zajištěného obrazu v době zajištění a zřejmě i poté považoval V. T., jenž vydal jediný obraz, který jako dar přijal od obviněného J. P. Na platnosti kupních smluv, a tím i svém vlastnickém právu k zajištěným obrazům zřejmě trval též poškozený M. V., který navrhoval, aby mu byly obrazy vráceny zpět třeba i s tím, že by došlo k jejich úpravě (viz jeho výslovné vyjádření).

45. Poněkud odlišná je i situace v případech, v nichž na straně prodávajícího vystupovaly další osoby, které byly v této věci jen svědky (zejména M. K. a S. P. B.). V tomto případě by záleželo též na dalším učiněném skutkovém zjištění, zda tito svědci sami věděli o tom, že prodávají falza (měli podíl na podvodu, popř. o něm věděli či museli vědět), či naopak, zda sami byli podvedeni. Soudy nižších stupňů (podobně jako předtím orgány činné v přípravném řízení) v tomto směru zřejmě vycházely ze závěru, že o tom tyto osoby nevěděly (protože by se jinak účastnily na podvodu). Nynější občanský zákoník obsahuje výslovné pravidlo o omylu vyvolaném třetí osobou v § 585 o. z., podle něž by v prvně označeném případě šlo též o relativně neplatné kupní smlouvy, v druhém případě by šlo o smlouvy platné, ovšem prodávající by odpovídal za vady prodaných děl ve smyslu § 2106 o. z., popř. též za způsobenou škodu podle § 2913 odst. 1 o. z., která by mohla odpovídat i výši kupní ceny.

Podobný přístup by bylo možno dovodit i za předchozí právní úpravy (viz slova v § 49a obč. zák. „osoba, které byl právní úkon určen, tento omyl vyvolala nebo o něm musela vědět“; k odpovědnosti za vady viz § 499 a násl. obč. zák. a k odpovědnosti za škodu § 420 obč. zák.). Takto například získal dva obrazy do svého držení K. N., který mimo jiné též v přípravném řízení odmítal policejnímu orgánu přes opakované výzvy obrazy dobrovolně vydat s tím, že je řádně za úplatu nabyl a chce si je ponechat, obrazy mu pak byly odňaty. Stejně tak i v průběhu trestního řízení trval na svém vlastnickém právu.

46. Od třetího nabyl obrazy též poškozený J. S. Podobně jako J. Z. a I. L., kteří tak ovšem učinili až po rozhodnutí, jímž jim byl přiznán nárok na náhradu škody, resp. vydání bezdůvodného obohacení, také on uplatnil vlastně protichůdné nároky, a to dokonce v jeden okamžik při podání vysvětlení. Poškozený J. S. totiž jednak požadoval vrácení dobrovolně vydaných obrazů po provedení trestního řízení a případné jejich úpravě nazpět (tj. trval na platnosti kupních smluv), jednak ovšem současně uplatnil nárok na náhradu škody ve výši odpovídající celé kupní ceně obrazů (tj. 86 300 Kč). O takto vzneseném nároku ovšem v tomto trestním řízení nebylo rozhodováno, aniž by z rozhodnutí soudů nižších stupňů vyplýval důvod takového postupu (v hlavním líčení toto připojení zůstalo opomenuto, nebylo přečteno podle § 206 odst. 2 tr. ř., ani o něm posléze nebylo nijak rozhodnuto, aniž by to bylo jakkoliv zdůvodněno). Jinak J. S. nabyl obrazy od třetí osoby, proto se i u něj uplatní v předchozím odstavci uvedená argumentace. I v jeho případě ovšem platí shora nastíněný obecný přístup, že ani on jako poškozený nemůže mít z podvodného jednání obviněných prospěch, tj. nemůže mu být jednak obviněnými jako škůdci (osobami odlišnými od prodávajících) nahrazena skutečná škoda spočívající v celém nákladu na pořízení vadných věcí (padělků obrazů namísto originálů) a jednak mu nemohou být vydány nazpět obrazy, které tedy zjevně pro něj mají nějakou hodnotu (třebaže nikoli plně odpovídající zaplacené kupní ceně – pak by měl mít jen nárok vůči prodávajícímu na slevu z kupní ceny, což v tomto případě může skutečně představovat škodu způsobenou obviněnými jako škůdci, kteří zapříčinili omyl smluvních stran odlišných od podvádějících).

47. Teprve po ujasnění otázky, komu v době rozhodování soudu patřily zajištěné obrazy, které byly nástrojem trestné činnosti projednávané v tomto trestním řízení, by bylo možno se zabývat otázkou, jak s nimi má být naloženo (a to též v závislosti na splnění procesních podmínek pro takový postup). Pokud by patřily obviněnému J. P., ať již proto, že je neprodal, ale např. jen svěřil do tzv. komisního prodeje (jako např. J. W.), nebo je sice prodal, ale kupující posléze uplatnil námitku neplatnosti nebo od smlouvy odstoupil (třeba ve spojitosti s uplatněním nároku na vrácení zaplacené kupní ceny jako bezdůvodného obohacení v trestním řízení), bylo by namíste uvažovat jen o trestu propadnutí věci, který by musel být uložen tomuto obviněnému přímo rozsudkem. Jakékoliv dodatečné rozhodování o zabránění téže věci náležející pachateli trestného činu, která měla být propadnuta, by bylo obcházením zákona v ustanoveních o trestech a též v rozporu s principem *ne bis in idem* (viz k tomu shodně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2017, sp. zn. [5 Tdo 394/2017](#)).

48. Pokud by soudy nižších stupňů po náležitém dokazování a s ohledem na vyjádření stran učinily skutkový a právní závěr, že obrazy i v době jejich rozhodování o vině obviněných patřily i nadále osobám odlišným od obviněných, měly je podle § 80 odst. 1 tr. ř. vrátit osobám, jež je vydaly nebo jimž byly odňaty, popř. o jejichž právu k nim nebylo pochyb, protože státní zástupce nepodal návrh na jejich zabránění. Pouze v případě, že by státní zástupce podal takový návrh, měly soudy nižších stupňů (a to případně i ve veřejném zasedání, jemuž by soud prvního stupně takové rozhodnutí podle § 230 odst. 2 tr. ř. vyhradil) náležitě zvážit nakolik je zásah do vlastnického práva osob v podobě zabránění věcí, tj. padělaných obrazů, proporcionální potřebě ochrany společnosti před obchodováním s falzy uměleckých děl. Teprve v takovém případě měl být náležitě proveden test proporcionality, jak na to upozornil Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 14. 11. 2019, sp. zn. [II. ÚS 807/19](#). Teprve v takovém hypotetickém případě by měly soudy nižších stupňů dospět k závěru, že i v případě případných dalších osob, jejichž obrazy byly zajištěny, je zabránění věci z hlediska testu proporcionality

nepřiměřeným zásahem do jejich vlastnického práva, protože k dosažení sledovaného cíle ochrany společnosti, zejména trhu s výtvarnými díly před padělky, by postačoval jiný postup, jako je trvalé a neměnné označení obrazů jako kopií, které by bylo způsobilé zabránit opětovnému šíření těchto falzifikátů jako děl pravých (tedy k opětovnému spáchání trestného činu podvodu). Jinými slovy v takovém případě by došlo též k porušení zákona v ustanovení § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku v neprospěch takových zúčastněných osob a k nepřiměřenému zásahu do jejich vlastnického práva ve smyslu čl. 11 odst. 1 Listiny.

49. Z výše uvedeného tak vyplývá, že Nejvyšší soud skutečně shledal, že v tomto řízení došlo při rozhodování, jak naložit se zajištěnými padělky obrazů, k několikerému porušení zákona ze strany soudů nižších stupňů. Předně soud prvního stupně neměl vyhradit veřejnému zasedání rozhodnutí o ochranném opatření ve formě zabránění věci, pokud státní zástupce nepodal návrh na uložení takového ochranného opatření. Tím došlo k porušení ustanovení § 230 odst. 2 a 3 tr. ř. Dále se soud prvního stupně nevypořádal náležitě s tím, zda osoby, jimž uložil takové ochranné opatření, byly v době jeho rozhodnutí stále vlastníky předmětných obrazů. K tomu vůbec nevedl své řízení, nežádal po stranách doplnění vlastních skutkových tvrzení a neprováděl k tomu dokazování. Pokud pak uložil takové ochranné opatření osobám, jimž zabírané věci nepatřily (nejméně P. K., J. W. a s ohledem na přiznání nároku na vydání bezdůvodného obohacení i J. Z., zřejmě ale i dalším osobám), porušil tím ustanovení § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku, neboť uložil takové ochranné opatření osobě, již věc nenáležela. Zároveň přitom porušil práva skutečného vlastníka, s nímž nejednal jako se zúčastněnou osobou ve smyslu § 42 odst. 1 tr. ř., nešlo-li přímo o obviněného (§ 32 a násl. tr. ř.). I kdyby však byly splněny procesní podmínky pro rozhodování o uložení zmíněného ochranného opatření a zajištěné obrazy, o nichž bylo rozhodováno, by skutečně náležely osobám označeným jako zúčastněné (jež by pak ale zřejmě neměly vystupovat v tomtéž řízení též jako poškození), bylo by postupem soudu prvního stupně porušeno ustanovení § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku, protože nemělo být uloženo zúčastněným osobám zabránění věci, postačovalo-li (s přihlédnutím k principu proporcionality, jak uvedl Ústavní soud v nálezu ze dne 14. 11. 2019, sp. zn. [II. ÚS 807/19](#)) některé z méně zasahujících opatření podle nynějšího § 101 odst. 4 tr. zákoníku znemožňující další podvodný prodej zajištěných obrazů (padělků obrazů valašských mistrů). Soud druhého stupně pak porušil v případě J. Z. též ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř., neboť zmíněná pochybení (i přes omezený revizní princip) neodhalil a stížností napadené usnesení nezrušil.

50. Z uvedených důvodů Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. konstatoval, že napadenými rozhodnutími soudů nižších stupňů byl porušen zákon v ustanoveních § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku a § 230 odst. 2, 3 tr. ř., a to ohledně všech osob označených ve výroku tohoto rozsudku, a ohledně J. Z. i v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř.

51. I přes konstatování porušení zákona hned z několika důvodů, jak bylo vylíčeno shora, však Nejvyšší soud nepřistoupil ke zrušení rozhodnutí napadených stížností pro porušení zákona, neboť takový postup neumožňuje současné znění trestního řádu, konkrétně jeho § 269 odst. 2 tr. ř. Nejvyšší soud neshledal ani za potřebné postupovat jiným způsobem (předložením věci velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu, jak stěžovatel navrhoval, nebo dokonce Ústavnímu soudu).

52. Ač si byl stěžovatel vědom znění § 269 odst. 2 tr. ř. a jeho doslovného výkladu v ustálené aplikační praxi, která je v souladu s výkladem v odborné literatuře, navrhoval zrušení napadených rozhodnutí, neboť by to podle něj bylo v duchu právní úpravy, pokud by takovým zrušením nebylo nijak zasaženo do postavení obviněných. Upozornil přitom na relevantní pasáž odůvodnění usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 4. 2009, sp. zn. [I. ÚS 3009/08](#), a postup Nejvyššího soudu zvolený ve věci vedené pod sp. zn. [8 Tz 84/2012](#), v níž bylo rozhodnuto rozsudkem ze dne 5. 12. 2012, který byl posléze dokonce publikován pod č. 64/2013 Sb. rozh. tr. a jímž bylo rozhodnutí napadené stížností pro porušení zákona též zrušeno, ač se nijak nedotýkalo postavení obviněného (bylo konstatováno porušení zákona v neprospěch obhájce obviněného).

53. Nejvyšší soud v této věci vyšel z jednoznačného nyní platného a účinného znění relevantních ustanovení trestního řádu. Ustanovení § 269 tr. ř. zní: „(1) Výrok podle § 268 odst. 2 se nedotýká právní moci rozhodnutí, o něž jde. (2) Byl-li však porušen zákon v neprospěch obviněného, zruší Nejvyšší soud zároveň s výrokem uvedeným v § 268 odst. 2 tr. ř. napadené rozhodnutí nebo jeho část, popřípadě též vadné řízení mu předcházející. Je-li nezákonný jen některý výrok napadeného rozhodnutí a lze-li jej oddělit od ostatních, zruší Nejvyšší soud jen tento výrok. Zruší-li však, byť i jen zčásti, výrok o vině, zruší vždy zároveň celý výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad. Zruší také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Ustanovení § 261 se užije přiměřeně.“. Vycházet je tak třeba z pravidla obsaženého v prvním odstavci citovaného ustanovení a dále z první věty odstavce druhého (ostatní části se neaplikují). Z doslovného výkladu, který je zastáván v ustálené aplikační praxi Nejvyššího soudu (a to i z doby následující po vynesení rozhodnutí označených stěžovatelem), jednoznačně vyplývá, že samotné konstatování porušení zákona podle § 268 odst. 2 tr. ř. nemá žádný vliv na právní moc rozhodnutí napadených stížností pro porušení zákona. Jenom v případech výslovně označených v § 269 odst. 2 tr. ř. je možno (i třeba) přistoupit ke zrušení (kasaci) napadených rozhodnutí či jejich částí. Základním předpokladem takového postupu ovšem je, že zákon byl porušen v neprospěch obviněného. V žádném jiném případě nynější znění trestního řádu (na rozdíl od znění platných a účinných v minulých dobách) kasační zásah nepřipouští.

54. Nejvyšší soud jako orgán veřejné moci přitom může uplatňovat státní moc jen v případech, mezích a způsobu, které stanoví zákon, jak jednoznačně vyplývá z čl. 2 odst. 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen Ústava), a čl. 2 odst. 2 Listiny. Ve vědě o ústavním právu se tato zásada označuje jako enumerativnost veřejnoprávních pretenzí a vztahuje se obecně k výkonu jakékoli veřejné moci. Výkon mocenských kompetencí státu je v ústavním zřízení České republiky podřízen režimu shora uvedených článků, podle nichž lze státní moc uplatňovat jen v případech, v mezích a způsobu, které stanoví zákon. Orgány veřejné moci tak nemohou bez jasného zákonného zmocnění vykonávat svou pravomoc, kterou navíc zasahují do ústavně chráněných práv a svobod tím, že by bez jasného zákonného zmocnění zasáhly do právní jistoty adresátů nějakého soudního rozhodnutí, kterou jim dává právní moc takového rozhodnutí. Právní moc rozhodnutí učiněných v trestních věcech jim propůjčuje stabilitu a právní jistotu jako nezbytných předpokladů právního pořádku ve společnosti, zároveň přispívá k autoritě orgánů činných v trestním řízení, a tím i samotného státu, je významnou zárukou občanských práv a svobod (viz k tomu např. JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo procesní. 7. vydání. Praha: Leges, 2023, s. 516 a násl.; JELÍNEK, J., ŘÍHA, J. Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů. 5. vydání. Praha: Leges, 2023, s. 143 a násl.). Právní moc vyjadřuje především nezměnitelnost (formální právní moc) a závaznost (materiální právní moc) rozhodnutí. V českém právním řádu se ovšem hovoří toliko o relativní nezměnitelnosti rozhodnutí, protože se počítá i s možnými změnami již pravomocných rozhodnutí, především pak na základě mimořádných opravných prostředků (dovolání, stížnost pro porušení zákona a obnova řízení), ale i v jiných případech (např. při ukládání souhrnného či společného trestu, případy tzv. *beneficia cohaesionis* etc.). Vždy však takový postup musí mít jednoznačný zákonný podklad, není možno tak činit bez zákonného zmocnění, jak vyplývá ze shora naznačeného ústavního principu.

55. Pokud tedy zákonodárce nyní výslovně označuje jediný případ, v němž lze přistoupit ke zrušení rozhodnutí napadeného stížností pro porušení zákona, není možno tuto jednoznačně stanovenou pravomoc Nejvyššího soudu rozšiřovat i na případy další (Nejvyšší soud by si tak usurpoval pravomoc, která mu zákonem nebyla svěřena). V minulosti měl Nejvyšší soud oprávnění širší, mohl (a měl) podle § 272 tr. ř. za splnění dalších podmínek rušit nezákonná rozhodnutí i v jiných případech. Ovšem takový přístup i s ohledem na tehdejší zavádění zcela nového mimořádného opravného prostředku (dovolání) tzv. velkou novelou trestního řádu (zákonem č. 265/2001 Sb.) označil za protiústavní Ústavní soud a jako tzv. negativní zákonodárce takový postup znemožnil, když

svým plenárním nálezem ze dne 31. 10. 2001, sp. zn. [Pl. ÚS 15/01](#), který byl uveřejněn pod č. 424/2001 Sb. a též ve svazku 24 pod č. 164/2001 na s. 201 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, rozhodl, že se toto ustanovení dnem 31. 12. 2001 zrušuje (spolu s ním zrušil i část navazujícího § 276 tr. ř.).

56. Na tom, že Nejvyšší soud není od roku 2002 oprávněn v jiných případech, než je porušení zákona v neprospěch obviněného, rušit rozhodnutí na podkladě stížnosti pro porušení zákona, je všeobecná shoda, takový přístup je zastáván v odborné literatuře (SÁMAL, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3342; DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017, komentář k § 269 – citováno podle právního systému ASPI), i ustálené judikatuře (tak zejména rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. 4 Tz 4/2005, uveřejněný pod č. T 764. ve svazku 12 Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2005).

57. Na tomto přístupu se nic nezměnilo ani po prezentování názoru vyřčeného tzv. *obiter dictum* v usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 4. 2009, sp. zn. [I. ÚS 3009/08](#), jehož se stěžovatel dovolával. Takový názor je ojedinělý, byl zaujat jen nad rámec nezbytného zdůvodnění výroku tohoto rozhodnutí, jímž byla ústavní stížnost odmítnuta. Dokonce ani sám Ústavní soud neshledal potřebu s tímto názorem dále pracovat a publikovat jej ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu (viz § 59 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů). Nejde tak o názor vyřčený v nálezu, dále nejde ani o nosný důvod uvedeného rozhodnutí (tedy jeho *ratio decidendi*, ale o názor vyřčený pouze *obiter dictum*), navíc ani plénium Ústavního soudu fakultativně nerozhodlo o publikaci tohoto usnesení s právním názorem, kterým by snad ostatní chtělo zavázat k jeho respektování ve smyslu čl. 89 odst. 2 Ústavy (k otázce závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu srov. například nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. [IV. ÚS 301/05](#), uveřejněný ve svazku 47 pod č. 190/2007 na s. 465 Sbírky nálezů a usnesení; z odborné literatury srov. například GÜTTLER, V. K vykonatelnosti a vynutitelnosti rozhodnutí Ústavního soudu České republiky. Právník, 2015, č. 11, s. 958 a násl.).

58. Stejně tak Nejvyšší soud neshledal potřebu následovat značně excesivní postup zvolený Nejvyšším soudem ve věci vedené pod sp. zn. [8 Tz 84/2012](#), v níž bylo rozsudkem ze dne 5. 12. 2012 (posléze publikovaným pod č. 64/2013 Sb. rozh. tr.) nejen konstatováno porušení zákona, ale i zrušeno napadené usnesení státního zástupce (jakož i další obsahově navazující rozhodnutí), třebaže zákon byl porušen nikoli v neprospěch obviněného, ale toliko jeho obhájce, a ač to v uvedené věci ani stěžovatel – ministr spravedlnosti nenavrhoval. Ani stěžovatel však neuvedl, že by šlo o běžnou aplikační praxi, kterou by v jiných věcech sám Nejvyšší soud následoval. Naopak i po uvedeném rozhodnutí se v mnoha věcech Nejvyšší soud přidržel obvyklého ustáleného výkladu a napadená rozhodnutí, jimiž byl porušen zákon v neprospěch jiných osob odlišných od obviněného, nerušil, pouze tzv. akademickým výrokem konstatoval porušení zákona – za všechna rozhodnutí srov. zejména rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. [4 Tz 19/2019](#), uveřejněný pod č. 9/2020 Sb. rozh. tr., či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2024, sp. zn. [8 Tz 110/2023](#).

59. Nejvyšší soud v daném případě ani neshledal důvod pro předložení věci k rozhodnutí velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu, jak stěžovatel navrhoval, neboť nemá důvod odchytil se od běžné aplikační praxe, kterou reprezentují například posledně citovaná rozhodnutí. V dříve citovaném rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 5. 12. 2012, sp. zn. [8 Tz 84/2012](#), na nějž odkazoval stěžovatel, pak tento osmý senát Nejvyššího soudu svůj postup podle § 269 odst. 2 tr. ř. vlastně vůbec nijak nezduodnil, nezaujal k této otázce vlastně žádný právní názor, takže nyní rozhodující pátý senát Nejvyššího soudu (podobně jako jiné senáty před ním, jako např. čtvrtý senát) ani nemá se od čeho distancovat a odchylovat, což je podmínkou pro postup podle § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSS“). Nadto v tomto případě jde ryze o právní názor o procesním právu, v takovém případě ustanovení § 20 odst. 1 ZSS neplatí,

ledaže senát jednomyslně dospěje k závěru, že řešená procesní otázka má po právní stránce zásadní význam (srov. § 20 odst. 2 ZSS). K takovému závěru však senát jednomyslně též z výše uvedených důvodů nedospěl, neboť aplikační praxe je v tomto směru ustálená a shodná i s názory prezentovanými v odborné literatuře (zatímco stěžovatelem zmíněné rozhodnutí je zjevně excesivní, nijak nezduvodněné, stejně tak nebyl akceptován ani názor uvedený jako *obiter dictum* v citovaném usnesení Ústavního soudu). Z těchto důvodů nebyla věc ani předložena velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu.

60. Na závěr je nadto možno uvést, že stěžovatel, tedy ministr spravedlnosti, člen vlády, která je vrcholným orgánem moci výkonné, reprezentuje Českou republiku, která se stala rozhodnutími napadenými stížností pro porušení zákona výlučným vlastníkem předmětných padělků obrazů a jejich ráků (viz § 104 tr. zákoníku). K nápravě nezákonnosti zabrání věcí (bude-li takový způsob vypořádání s ohledem na výše uvedené shledán potřebným) pak není nezbytně nutné zrušení napadených rozhodnutí, protože Česká republika jako vlastník těchto věcí (prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových) s nimi může naložit tak, že je vydá poškozeným, kterým by jinak měly být vráceny, kdyby nebylo vadného postupu soudů nižších stupňů, jak bylo konstatováno shora. Takový postup by zřejmě dokonce měl mít přednost před případnou druhou alternativou, kterou by důsledky konstatované nezákonnosti mohly být napraveny, a sice před odškodněním podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů. K tomu, že pro odškodnění podle citovaného zákona postačí pouhý akademický výrok, jímž je konstatováno porušení zákona, srov. zejména usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 7. 2011, sp. zn. [28 Cdo 4158/2009](#), uveřejněné pod č. C 10135 ve svazku 14 Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, kterou vydávalo nakladatelství C. H. Beck, 2011. Přitom tuto otázku nemůže vyřešit jako předběžnou civilní soud v odškodňovacím řízení – viz k tomu rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2014, sp. zn. [30 Cdo 4286/2013](#), který byl uveřejněn pod č. 35/2015 Sb. rozh. obč. K tomu, že jde o odpovědnost objektivní a nezáleží na důvodu nezákonnosti (a důvodu zrušení), zda šlo o vady skutkové, hmotněprávní či procesní, srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. [30 Cdo 443/2013](#), uveřejněný pod č. C 12786 ve svazku 22 Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, kterou vydávalo nakladatelství C. H. Beck, 2013. Obecně se přitom vychází z principu, že relutární kompenzace škody či nemajetkové újmy podle citovaného zákona má subsidiární charakter (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2004, sp. zn. [25 Cdo 1404/2004](#), uveřejněné pod č. C 3031 ve svazku 1/2005 Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, kterou vydávalo nakladatelství C. H. Beck, případně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 2015, sp. zn. [30 Cdo 4121/2013](#)), že stát je dlužníkem v poslední řadě (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. [30 Cdo 1635/2013](#)), upřednostňuje se náprava nezákonnosti jinými prostředky, primárně v tom řízení, v němž k ní došlo (jako je např. kompenzace přílišné délky trestního řízení zmírněním trestu). Je pravdou, že se upřednostňuje, aby poškozený dosáhl uspokojení své pohledávky od dlužníka, který je povinen mu plnit a který je zároveň osobou odlišnou od státu (odpovědného podle citovaného zákona). V daném případě je to ale jednodušší právě v tom, že stát rozhodnutím, u nějž byla konstatována nezákonnost, nabyl věci, s nimiž nyní disponuje, může se tak snadno rozhodnout, jakým způsobem případnou škodu způsobenou takovým nezákonným rozhodnutím napraví, zda vydáním zabraných věcí, či finanční náhradou. Klíčové by přitom nemělo být, že zabranými věcmi nyní disponuje jiná organizační složka státu, než která je odpovědná za nahrazení škody způsobené nezákonným rozhodnutím (neboť jde stále o též subjekt). Případné vrácení věcí na základě dohody pak zřejmě může i podmínit splněním určitých přiměřených povinností, jako je nevratné označení padělků obrazů z rubové strany, že jde o padělky. Zároveň je ale třeba zdůraznit, že by se tak mělo dít jen v těch případech, v nichž skutečně byly zajištěny obrazy, které v době rozhodování soudů nižších stupňů náležely shora označeným dotčeným osobám (nikoli ohledně osob, které uplatňovaly nároky plynoucí z bezdůvodného obohacení z důvodu

neplatnosti kupních smluv nebo z důvodu odstoupení od kupní smlouvy, popř. osob, které se nikdy vlastníky nestaly, jak bylo naznačeno shora).

V. Závěr

61. Vzhledem k výše uvedeným důvodům Nejvyšší soud z podnětu stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti vyslovil tzv. akademickým výrokem, že pravomocným usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 8 T 188/2014, ohledně V. T., J. W., K. N., M. V., J. S., P. K., P. K., B. Ž., Z. S., J. G., Obce XY, a ohledně J. Z. ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2018, sp. zn. 6 To 355/2018, byl porušen zákon v ustanoveních § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku a § 230 odst. 2, 3 tr. ř. a ohledně J. Z. i v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. V tomto směru tak Nejvyšší soud vyhověl (byť zčásti z jiných důvodů) podané stížnosti pro porušení zákona.

62. Nejvyšší soud ovšem neshledal splněné podmínky ustanovení § 269 odst. 2 tr. ř. pro zrušení shora označených a stížností pro porušení zákona napadených rozhodnutí soudů nižších stupňů, neboť porušení zákona bylo konstatováno ohledně osob odlišných od obviněného, jehož se toto porušení zákona v zásadě netýkalo. Nebylo proto možno přistoupit ke kasačnímu zásahu a napadená rozhodnutí zrušit. V tomto směru tak stížnosti pro porušení zákona nebylo vyhověno.